

**ПИТАННЯ ДО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ТЕОРЕТИЧНОГО
ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН»**

студентів 6 курсу кафедри хореографії та мистецтвознавства

**1. Теорія і методика роботи у професійному танцювальному
колективі**

1. Мета та завдання викладання хореографічних дисциплін у закладах вищої освіти.
2. Принципи, методи і форми хореографічного навчання у ЗВО.
3. Основні принципи побудови уроку з хореографії: структура, зміст, відповідність частин уроку, темп, музичний супровід уроку.
4. Вимоги до педагогічної діяльності викладача-хореографа.
5. Розвиток фізичних якостей на уроках хореографії: витривалості, гнучкості, координації рухів, сили м'язів, стійкості (апломбу).
6. Соціально-педагогічні функції професійного і аматорського (дитячого) хореографічного колективу, його організація та створення.
7. Методика проведення хореографічних занять з особами різного віку.
8. Розвиток логіки, пам'яті, уваги, творчої активності, смаку в процесі хореографічної діяльності.
9. Особливості складання планів і методичних рекомендацій до викладання хореографічних дисциплін у закладах вищої освіти.
10. Концепція розвитку мистецької освіти.

2. Теорія і методика балетмейстерської діяльності

1. П'ять взаємопов'язаних етапів в процесі роботи балетмейстера над створенням хореографічного твору. Ідея, тема, сюжет та їх втілення в хореографічному творі.
2. Сфери творчої діяльності балетмейстера.
3. Основні закони драматургії хореографічного твору. Архітектоніка хореографічного твору.
4. Постановка сольного чоловічого і жіночого концертного танцювального номеру на основі лексики народно-сценічних, сучасних і бальних танців.
5. Лібрето - музична основа хореографічної композиції, її відповідність темі, ідеї, стильовим та регіональним ознакам.
6. Складання сценарно-композиційного плану, відображення в ньому всіх складових частин. Єдність змісту та форми хореографічних композицій.
7. Принципи художньо-декоративного рішення. Мізансцена. Сценічна реалізація постановочного плану вистави.

3. Сучасні напрямки танцювального мистецтва

1. Витоки джазу в музиці і танцювальному фольклорі.

2. Гібридна природа джазу, вплив на формування його стилістики народної (ірландської, шотландської, англійської) танцювальної культури і бальної європейської XVIII – XIX ст. (менуєт, кадрили, гавот). Типові особливості африканського танцю.

3. Народження сценічної форми джазового танцю. Побудова та термінологія джазового танцю.

4. Хореографи, що синтезували в балетах техніку джаз-танцю з етнічним, народним і класичним танцем. Вплив джазу на сучасний академічний балет, танець модерн і клубний танець. Тенденції розвитку джазового танцю.

5. Еволюція джазової музики та її вплив на лексику, техніку і народження нових напрямків джаз-танцю. Сучасні стилі джаз-танцю.

6. Взаємозв'язок і взаємовплив клубного танцю з професійною хореографією, популярними музичними течіями, модою, стилем життя.

7. Класифікація сучасних клубних танців: імпровізаційні, парні, масові, молодіжні (вуличні) напрямки, характерні (етнічні). Стиль, манера і техніка молодіжних танцювальних напрямків.

8. Музичні напрями «диско», «рок», «фанк», «реп». Вплив даних напрямків на виникнення нових танцювальних стилів – брейк-данс, хіп-хоп, хастл, street-jazz, графіті, хаус та ін.

9. Танець модерн: історія виникнення та етапи розвитку. Особливості техніки танцю-модерн. Відмінність між системами танцю модерн та джаз-танцю.

10. Танець «модерн» та його зближення з класичною школою. Балетна трупа Джорджа Баланчина.

11. Постмодерн в хореографії та його представники.

12. Особливості розвитку танцю модерн в Європі та Америці.

4. Методика роботи спортивного хореографа

1. Основні завдання і методика роботи спортивного хореографа на етапі відбору і початкової підготовки.

2. Основні завдання і методика роботи спортивного хореографа на етапі попередньої базової підготовки.

3. Основні завдання і методика роботи спортивного хореографа на етапі спеціалізованої базової підготовки.

4. Основні завдання і методика роботи спортивного хореографа з спортсменами високої кваліфікації.

5. Особливості роботи спортивного хореографа у різних техніко-естетичних видах спорту.

6. Особливості виховання виразності та артистизму у спортсменів різної кваліфікації у техніко-естетичних видах спорту.

7. Методика складання вільних композицій у різних техніко-естетичних видах спорту (спортивна, художня гімнастика, спортивна акробатика, фігурне катання на ковзанах, артистичне плавання та ін.).

7. Закони композиції та способи їх відтворення у вільних композиціях спортсменів у різних техніко-естетичних видах спорту.

5. Історія, теорія і практика народно-сценічного танцю.

1. Відомості про виникнення і розвиток танцювального мистецтва. Танці стародавньої Греції, Італії, Єгипту і Індії.
2. Танцювальне мистецтво середньовічної Франції та Іспанії.
3. Зародження і характеристика танців слов'янських народів. Скоморохи.
4. Поняття та характеристика «народно-сценічний танець», «фольклорний танець», «характерний танець».
5. Дослідники української народно-сценічної хореографії та їх авторські роботи. Значення науково-дослідних праць з української хореографії. Павло Вірський та характеристика його творчості.

6. Художнє оформлення хореографічних спектаклів

1. Історія виникнення театральної сцени. Внутрішня побудова сцени-коробки.
2. Колір у сценічному просторі. Класифікація кольорів.
3. Сцена та її простір у художньому оформленні вистави. Види сценічного простору та класифікація різних форм сцени.
4. Використання спеціальних ефектів у постановці хореографічних спектаклів. Визначення та зміст професії – художник-технолог сцени.
5. Основні вимоги техніки безпеки під час роботи з технічним обладнанням на сценічному майданчику.
6. Представники українського сценографічного авангарду кінця ХХ століття.
7. Специфіка роботи художника з освітлення. Світлове сценічне обладнання.
8. Провідні сучасні сценографи світу та України.

7. Теорія і практика акторської майстерності

1. Поняття і значення акторської майстерності у різних галузях мистецтва. З історії виникнення акторської майстерності.
2. Основи акторської майстерності. Значення і специфіка акторського тренінгу.
3. Зміст і форми акторської майстерності в хореографії. Розвиток акторської майстерності як складової частини виконавської майстерності.
4. Характеристика та основні риси сценічної уваги.
5. Елементи акторської майстерності, їх послідовність і взаємозв'язок (уява, фантазія, почуття правди і віра, спілкування, взаємодія, емоційна пам'ять, м'язова свобода, дія, логіка і послідовність, метод фізичних дій, внутрішнє сценічне почуття та ін.).
6. Єдність психічного і фізичного в акторській майстерності. Поняття «Тренінг і муштра».

8. Світова культура і мистецтво

1. Характеристика балетного мистецтва у ХІХ-ХХІ столітті. Мистецтво театру та балету у першій половині ХХ століття.

2. Культурне життя кінця ХІХ- ХХ століття – від натуралізму до символізму.
3. Модернізм як специфічний культурний феномен. Представники модернізму у хореографічному мистецтві.

9. Реабілітаційно-відновлювальна підготовка в хореографії

1. Види реабілітаційно-відновлювальної підготовки та їх характеристика (педагогічні, гігієнічні, психологічні та фізіотерапевтичні заходи).
2. Види травм і порушень опорно-рухового апарату в хореографії. Методи запобігання травматизму на заняттях хореографією.
3. Види порушень постави та методика їх корекції. Плоскостопість, види, профілактика, корекція, протипоказання і показання для занять хореографією
4. Методика проведення комплексів вправ за системою Пілатеса, Александера, Фельденкрауза та ін.

Література до тем:

Теорія і методика роботи у професійному танцювальному колективі

1. Голдрич, О. (2006). Методика викладання хореографії. Львів: «Сполом».
2. Голдрич, О. С. (2007). Методика роботи з хореографічним колективом. Львів.
3. Горських, Ю. (2017). Теорія і методика викладання класичного танцю. Суми.
4. Зайцев, Є. (2007). Основи народно-сценічного танцю. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-IV рівнів акредитації. Вінниця: НОВА КНИГА.
5. Зубатов СЛ. Методика роботи з хореографічним колективом. - К., 1997.
6. Каплінський, В. (2015). Методика викладання у вищій школі. Режим доступу: <http://www.kspu.edu/> .
6. Колногузенко, Б. (2002). Хореографія вихователька поколінь //Культура і життя, С.7 – 9.
7. Колногузенко Б.М. Хореографічна культура режисера. - Харків: 1991
8. Максименко, А. (2010). Становлення народно-сценічного танцю в системі хореографічної і педагогічної освіти. Педагогічні науки : зб. наук. праць, 67 – 74.
9. Плахотнюк, О. (2006). Основи сучасної хореографії (Джаз-модерн танець, популярні масові танці). Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівня акредитації. Спеціалізація «Народна хореографія». Київ..
10. Плахотнюк, О. (2009). Стилї та напрямки сучасного хореографічного мистецтва. Львів.
11. Цветкова, Л. (2005). Методика викладання класичного танцю. Київ.
12. Чернишова, А. (2018). Теорія і методика народно-сценічного танцю. Житомир.
13. Шалапа, С. (2015). Методика роботи з хореографічним колективом. Київ

Теорія і методика балетмейстерської діяльності

1. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. – К.: Музична Україна, 1975.
2. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. – К.: Мистецтво, 1963.
3. Годовський В.М., Арабська В.І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом. – Рівне: РДГУ, 2000.
4. Голдрич О.С. Методика викладання хореографії. – Львів: СПОЛОМ, 2006.
5. Голдрич О. Хореографія. – Львів: СПОЛОМ, 2006.
6. Лань О.Б. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми : навч.- метод. посібник / Оксана Лань. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 198 с.
7. Василенко К.В. Лексика українського народно-сценічного танцю / К.В.Василенко. // – К.: Мистецтво, 1971. – 562с.
8. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю / Є.Зайцев. // – К., 1975. – 413с.

Сучасні напрямки танцювального мистецтва

1. Дункан А. Танець майбутнього. // Моє життя. - Київ, 1994.
2. Dance magazine (Нью-Йорк). Спеціальний випуск пам'яті Марти Грехем. // Балет. - 1992. - № 3. - С. 46.
3. Лифар С. жнивну роки з Дягілевим. - Київ, 1994.
4. Оберцаухер-Шюллер Г. Пластика тіла і духовне життя людини // Балет. - 1994. - № 5. - С. 36.
5. Ончурова Н. Згадуючи Айседору. // Балет. - 1993. - № 1-2. - С. 44.

Методика роботи спортивного хореографа

1. Сосина В.Ю. Хореографія в гимнастике. - учеб. пособие для студентов вузов / В.Ю. Сосина. – К. : Олимп. л-ра, 2009. – 136 с.
2. Хореографическая подготовка в спорте / Методические рекомендации. Составители Бирюк Е., Овчинникова Н. – Киев: КГИФК, 1990.
3. Сосина В.Ю. Хореографія в спорті : навч. Посіб. / В.Ю. Сосина. – К.: НУФВіСУ, вид –во «Олімпійська література», 2021. – 280 с.

Історія, теорія і практика народно-сценічного танцю

1. Василенко К.Ю. Український танець: Підручник. – Київ: ІПК ПК, 1997. – 282 С.
2. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. – 5-те вид., доп. – К.: Муз. Україна, 1990. – 150 с.
3. Демків Д. Ярослав Чуперчук феномен гуцульської хореографії. – К., 2001.
4. Камін В.О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка : навч. посіб. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 151 с.
5. Кокуленко Б.Г. Там де «Ятрань»... – Кіровоград, Центрально-Українське видавництво, 2004, – 200 с.
6. Колногузенко Б.М. Види мистецтва та хореографії: методичний посібник для підготовки бакалаврів і спеціалістів за фахом «Хореографія» (6.020200). – Х.: ХДАК, 2009. – 140 С.
7. Коротков А.С., Тараканова А.П. Все про танець. Довідник. – Кіровоград: ТЦ Облкомплексу (гімназія-внтернат – школа мистецтв) – 1999. – 90 с.
8. Кривохижа А.М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. – Кіровоград: Центрально-Українське видавництво 2012. – 172 с.
9. Теорія і практика викладання фахових дисциплін: 36 наук.-метод. праць кафедри народної хореографії КНУКіМ. - К.: ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим», 2014. – 216 с.

Художнє оформлення хореографічних спектаклів

1. Горбов А. С. Пишемо сценарій: поради фахівця / Анатолій Горбов; упоряд. О. Колонькова. - Київ: Шк. світ, 2010. - 112 с.
2. Островерх О. Український сценографічний авангард // Доповідь на наук, конф. «Театр корифеїв - предтеча українського авангарду». – Кіровоград, - 23-30 вересня 2000.
3. Процес сценарної творчості : Методичні рекомендації заступникам директорів з виховної роботи, керівникам гуртків художньо-естетичного напрямку, організаторам дозвілля учнів)/ Укладач: О. І. Митрохіна. — Херсон, 2013.
4. Режисура шкільних свят / упоряд. М. Горбенко, О. Шатохіна. – Київ: Шк. світ, 2009. – 128 с.

5. Шуть М. М. Організація дитячих свят / Микола Шуть – Київ : Шк. світ, 2010. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).

Теорія і практика акторської майстерності

1. Брехт Б. Про мистецтво театру / Б. Брехт. – К.: Мистецтво, 1977. – 364с.
2. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
3. Ремез О. Я. Мізансцена – мова режисера / О. Я. Ремез. – К. : Мистецтво, 1970. – 131с.
4. Станіславський К.С. Робота актора над собою: В 2-х частинах / К.С. Станіславський. – К. : Мистецтво, 1953. – 671с.
5. Терещенко М. С. Режисер і театр / М. С. Терещенко. – К. : Мистецтво, 1971. – 158с.

Світова культура і мистецтво

1. Кравець М. С. Культурологія. Київ. Просвіта, 2015. 320 с.
2. Левчук. Л. Історія світової культури. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 398 с.
3. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навчальний посібник. Ярчись А. В., Шендрік С. М., Черепанова С. О. та інші. Львів. Світ. 1994. 564 с.
4. Піча В.М. Культурологія. Посібник. Київ. Знання, 2015. 360 с.
5. Білозуб Л. М. Історія мистецтва. Запоріжжя. 2019. 152 с.
6. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. Київ. Кондор, 2000. 230 с.
7. Історія світової культури: Навч. посібник / Наук. ред. В.М. Шейко. Київ. Кондор, 2006. 404 с.
8. Левчук. Л. Історія світової культури. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 398 с.
9. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Київ. Віват. 2019. 576 с.

Реабілітаційно-відновлювальна підготовка в хореографії

1. Альтер М.Д. Наука о гибкости / Пер. с англ. Г. Гончаренко/Ред. Радзиевский А. - Киев: Олимпийская литература, 2001. – 424 с.
2. Бреннан Р. Метод Александера. – Киев: Софія, 1997. – 109 с.
3. Альошина А. І. Профілактика й корекція функціональних порушень опорно-рухового апарату дітей та молоді у процесі фізичного виховання. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту. 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. Київ, 2016. – 40 с.
4. Єгоров Г. І. Хребет і спорт [Електронний ресурс] / Єгоров Г. І., Солярова В. А. – Режим доступу : <http://aandd.com.ua/>
5. Кашуба В. А. Биомеханика осанки / В. А. Кашуба – К. : Олимпийская литература, 2003 – 279 с.
6. Петренко О. П. Оздоровчі технології пілатесу в професійно-прикладній фізичній підготовці студентів закладів вищої освіти : монографія / О. П. Петренко, Н. В. Петренко, Т. О. Лоза. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 176 с.
7. Руда Іє. Профілактика травм і порушень опорно-рухового апарату в художній гімнастиці з використанням програми оптимального розвитку гнучкості [автореферат]. Львів: Львів. держ. ун-т фіз. культури; 2012. 18 с.
8. Робінсон Лінн. Пілатес – тіло створюється розумом [Інтернет]. 2012 [цитовано 2012 Вер.17] Доступно: <http://horting.org.ua/node/191/>
9. Prevalence of low back pain in former rhythmic gymnasts / Piazza M., Di Cagno A., Cupisti A. [and al.] // J Sports Med Phys Fitness. – 2009. – Vol. 49, № 3. – P. 297–300.
10. Injuries and training recommendations in elite rhythmic gymnastics/ Zetaruka M. N., Violanb M., Zurakowskic D., Mitchell W. A. [and al.] // Apunts Med Esport. – 2006. – Vol. 41, № 11. – P. 100–106.

11. Травмы в художественной гимнастике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.sportmedicine.ru/books_eng.php
12. Статистика спортивных травм [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sportmedicine.ru/sport_statistics.php
13. Сосіна В. Ю. Етіологія травм стопи та гомілко-стопного суглобу у спортсменок, які займаються художньою гімнастикою / Валентина Сосіна, Ірина Руда // Сучасні проблеми розвитку теорії та методики гімнастики : зб. матеріалів ІХ наук.-практ. конф. – Л., 2008. – Вип. 9. – С. 31–34.
14. Руда І. Є. Аналіз локалізації травм опорно-рухового апарату в аспекті спеціальних вимог до розвитку гнучкості в художній гімнастиці / І. Є. Руда, В. Ю. Сосіна // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2009. – Вип. 13, т. 3. – С. 150-153.
15. Шелейкіс Я. Кінезіологічне тейпування як засіб профілактики травматизму у хореографії. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (33-45).
16. Літовченко Н. Типові травми на заняттях хореографії та їх запобігання. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (58-71).
17. Мартинюк О. Робота м'язового апарату танцівників та профілактика травматизму на уроках хореографії у дітей підліткового віку. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (88-104).
18. Настюк О. Музика і танець як елементи лікувальної арт-терапії. – Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюка. – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 244 с. (195-208).